

PRVNÍ PROBÍRKY HARVESTOREM BEZ TRVALÝCH LINEK

Tomáš Kuchta

Zhruba před deseti lety se ve Švédsku začal vytvářet nový náhled na první výchovné zásahy. V prvních probírkách začaly nahrazovat menší stroje ty velké. Nový trend stojí na jednoduché ekonomické úvaze: „Proč vyřezat dříví v linkách do vlákniny, když z něj bude později kulatina?“ U nás byla první vlašťovkou ukáзка harvestoru Vimek 404 T v roce 2007. Ten se představil v Třeboni, Žluticích a v Novém Městě pod Smrkem (LP 11/2007). Záměrem bylo ukázat nejen stroj, ale i způsob práce, kdy se při zásahu dělají pouze úzké a dočasné linky. S odstupem šesti let je čas požádat správce lesů o hodnocení tohoto přístupu.

Daniel Dvořák
Třeboňské lesy a rybníky s.r.o.

Naše lesy se nacházely v roce 2007 ve stavu po rozsáhlé sněhové kalamitě. Přicházely hubenější roky a navíc na nás čekalo cca 150 ha prvních probírek v porostech po kalamitě z roku 1986.

Pro ukázkou jsme tehdy připravili dva porosty. Operátor měl „volnou ruku“, aby mohl předvést své dovednosti. Porosty jsou nyní ve výborném stavu. Příští rok v nich provedeme další zásah. Linky jsou patrně jen někde, a to spíš jen díky fáborům, které zbyly na stromech. Před šesti lety se jednalo o porosty poměrně slabé. Průměrná hmotnost byla hluboko pod 0,09 m³. Někteří účastníci ukázky se dokonce přikláníli spíše k prořezávce. Zásah byl z pěstební hlediska v pořádku. Špičky stromů jsou u mladých porostů poměrně dlouhé, proto jsme z „optických“ důvodů nastavili čep nejslabšího sortimentu pouze na 6 cm. Zaujalo mne, že na to, o jaké porosty se jednalo, jsme vytěžili poměrně velký objem dřeva.

Následně jsem si udělal pokus v porostu 58C 2 SM 100 %, věk 23 let, předpis z LHP 18 m³/ha hroubí. Zpracovávali jsme hmotu do tloušťky 3–4 cm, tj. do tloušťky, kterou je ještě harvester schopen zpracovat. Objem vytěženého dříví z linek byl minimální. Přesto se vytěžilo více než třikrát tolik. Nerozlišuji hmotu hroubí a nehroubí. Na mysl mám hmotu, kterou jsem schopen prodat se ziskem. Od té doby maximum těžeb realizujeme harvestorem.

Z hlediska pěstování lesa a následné stability porostu jsou priority stále stejné, nehledě na to, zdali, děláme prořezávku či probírku. Vždy je nezbytné, aby byl porost vychovávaný po celé jeho ploše. Z hlediska

ekonomického je ale škoda vyřezat plochu linek v mladém porostu do vlákniny. Stejně tak je škoda nechat v porostu hmotu, kterou lze dobře zpeněžit. Je to dobré i pro ochranu lesa, protože množství hmoty atraktivní pro hmyzí škůdce je minimální.

Naší zvláštností je, že většinu porostů máme na vodou ovlivněných stanovištích. Každý strom, o který můžeme linku později rozšířit a klest použít do linky, je dobrý pro zvýšení únosnosti. Z hlediska stability porostů to není problém.

Nic není pozitivní od začátku do konce. Technologie „bez linkových zásahů“ má i své stinné stránky. Klade daleko větší nároky na kvalifikaci lidí. Energii, kterou jsme dříve věnovali značení, nyní věnujeme „výchově“ operátorů. Je to dlouhodobější záležitost, ale operátor, který zná zásady pěstování lesa, je to nejlepší, co může být. Takový operátor dokáže pružně a kvalifikovaně reagovat na situaci v lese. Současně si vybírá „dočasnou“ linku. Operátor nemá žádné taxativní vymezení týkající se směru či vzdálenosti linek od sebe. Dočasné linky si navrhuje dle svého uvážení s přihlédnutím na terénní podmínky, stav spodní vody či hustotu porostu.

Do některých porostů jsme se již vrátili s dalším výchovným zásahem. Předchozí linky se někde trochu rozšířily, někde se udělaly nové na vhodnějším místě. Důvodem, proč se nepoužívají opakovaně, je dost často fakt, že již není patrné, kde původně byly.

Ing. Daniel Smysl
OLH Městské lesy Toužim, s.r.o.

Majetek, který v současné době spravuji, leží na Toužimsku a Tepelsku. Ačkoliv je zde vysoká nezaměstnanost, sehnat kvalifikované těžaře do probírkových porostů

bývá problém. Sehnat celý technologický uzel vč. koní v požadovaném termínu je problém ještě větší.

S technologií malých harvesterů jsem se seznámil jako pracovník LČR u našeho tehdejšího dodavatele prací a v současnosti ji aktivně využívám. Malé harvestory přinesly vysoký výkon v porostech do 40 let. Při vysokém ustanovení LHP to byla velká pomoc. Tehdy mě z mého pohledu příliš nezajímala ekonomika u dodavatele, spíše schopnost harvesteru pohybovat se v porostech bez širokých linek a výrazně nižšího poškození půdního povrchu. Většinu lesů máme ve výšce 500–800 m n. m., se vším, co k tomu patří (námraza, těžký sníh). Široké linky u mladých porostech se ne vždy osvědčily. V prvních zimách po zásahu bývá větší podíl vývrátů a zlomů. Po zásahu malým harvestorem se větve krajních stromů linek téměř dotýkají.

S ekonomikou technologie jsem se seznámil na svém nynějším působišti na majetku města Toužimi. Při nákladech na výrobu ve slabých probírkách je pro mě důležitá výtěž probírek. Zpracuje se a realizuje dříví i za běžnou hranicí hroubí, mnohdy do 3 cm. Výtěž probírky je tím výrazně vyšší, což větší harvesterové hlavice nedokáží.

Probírky realizujeme kolovým harvestorem a vyvážecím traktorem o šířce 185 cm. Do malého lesa patří dle mého názoru malý stroj. Linky nemají pravidelné rozestupy. Pracujeme s terénem, využíváme méně zapojených míst v porostu apod. Takové linky se ve slabých probírkách rychle zatahují. Bude na zvážení, zda je bude potřeba v příštím zásahu vůbec použít a rozšířit, nebo vytvořit jiné.

Autor:

Ing. Tomáš Kuchta

E-mail: Lesos@seznam.cz